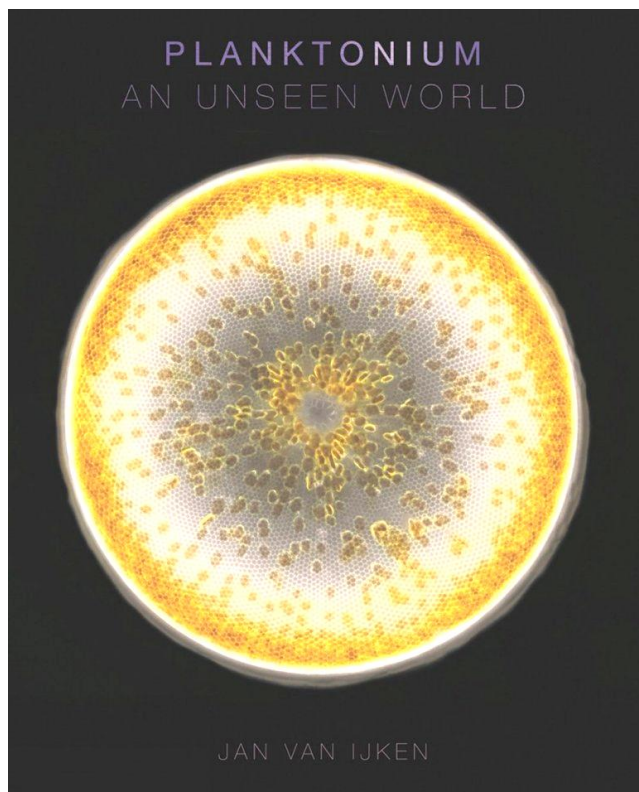

Nieuw in de Jan Verwey Bibliotheek

Jelle van Dijk

Jan van IJken 2022. **Planktonium an unseen world**. Uitgeverij Terra, Amsterdam. 192 pagina's. Prijs € 55.

Op 29 november 2024 waren velen getuige van een bijzondere lezing in het Jan Verwey Natuurcentrum. Onze gastspreker was Jan van IJken, voor vrijwel iedereen een onbekende.

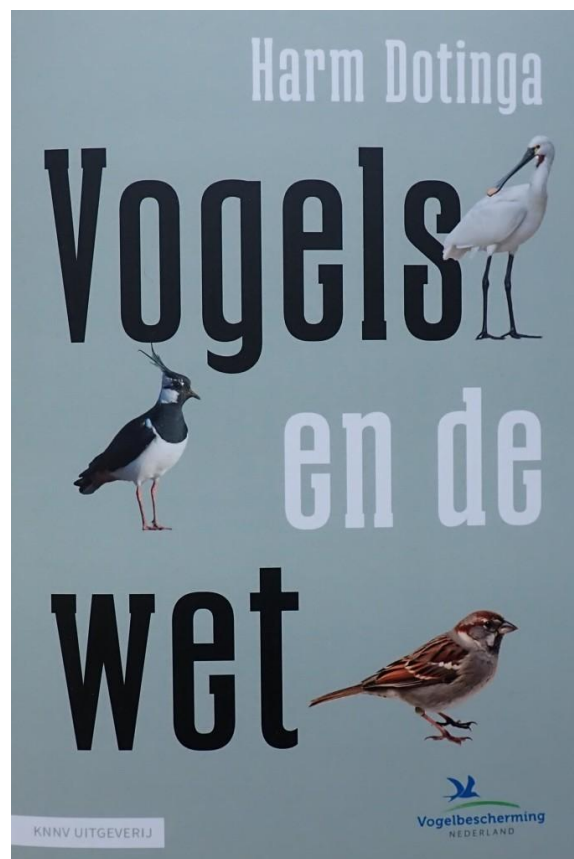
Binnen enkele minuten bleek al snel dat wij op deze avond een topfotograaf te gast hadden. We kregen foto's en filmpjes te zien die door een sterke microscoop tot stand waren gekomen. Grote indruk maakte meteen al een filmpje waarin de ontwikkeling van het embryo van een salamander werd getoond. Fascinerend waren de foto's van allerlei soorten plankton, waarbij ook opnamen van de bij velen bekende watervlooien. De variatie in kleur en vorm was fenomenaal.

Na afloop van de lezing schonk Jan van IJken het hier genoemde boek aan onze vereniging. Het is een bijzondere uitgave op groot formaat (28 x 31 cm) met weinig tekst en veel foto's over de gehele of zelfs de dubbele pagina op zwaar glanzend, zwart papier. De enige opmerking die ik bij dit prachtige boek wil maken is dat het niet mijn voorkeur heeft om foto's over een dubbele pagina af te drukken.

Dat geldt met name voor plankton dat prachtig cirkelrond of anderszins veelzijdig symmetrisch is. Door de diepe vouw – het boek valt niet 'vlak' open – gaat het effect van de symmetrie enigszins verloren.

Harm Dottinga 2024. **Vogels en de wet**. KNNV Uitgeverij, Zeist. 336 pagina's. Prijs € 27,95.

De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, tegenwoordig kortweg Vogelbescherming Nederland geheten, werd opgericht in 1899 om een einde te maken aan het gebruik om dameshoeden te verfraaien met opgezette sterntjes en sierveren van zilverreigers. Nadat dit was gelukt werd alles op alles gezet om vogels door een wet bescherming te bieden. Dat lukte door de Vogelwet van 1912 waarbij in principe alle wilde vogels beschermd werden. Deze wet werd herzien en verbeterd door de Vogelwet van 1936. Wel was het ook onder deze wet nog mogelijk om een flink aantal soorten bij de Jachtwet onder te brengen. Een zwak punt bij deze wetgeving was het ontbreken van bepalingen om ook leefgebieden van vogels te beschermen. Alleen terreineigenaren zoals Natuurmonumenten en de provinciale Landschappen konden dat soort bescherming bieden. Pas bij de Natuurbeschermingswet van 1967 konden ook broed- en leefgebieden worden beschermd. Hierna volgden aanpassingen om de Nederlandse wetgeving in lijn te

brengen met de Europese richtlijnen. Dit proces leidde tot de Flora- en Faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet. In 2017 werden deze wetten samengevoegd in de Wet Natuurbescherming. Deze wet is maar enkele jaren van kracht geweest omdat in 2024 al dit soort wetgeving werd samengebracht in de Omgevingswet.

Voor Vogelbescherming Nederland was dit een reden om aan Harm Dottinga te vragen de uitgave van 2008 over dit onderwerp aan te passen, rekening houdend met de bepalingen uit de Omgevingswet. Een aardig artikel over het nieuwe boek met daarin een interview met de schrijver is te vinden op de website van Vogelbescherming, te vinden door met Google te zoeken met 'Vogels en de wet Dottinga'.

Natuurlijk is dit geen uitgave waarin je bij pagina 1 begint en doorleest tot pagina 336. Bekijk de inhoudsopgave en kies een onderwerp. Vrijwel steeds is zo'n stukje te begrijpen zonder kennis van het voorafgaande. Zo zijn er interessante passages te lezen over roofvogelvervolging en roofvogelshows. Daarbij merkt Dottinga op dat onder voorwaarden gefokte roofvogels gehouden mogen worden, onder andere voor roofvogelshows. Terecht merkt hij op dat het vrijwel onmogelijk is om Haviken in gevangenschap te laten nestelen. Een onvolwassen Havik op een roofvogelshow, te herkennen aan de verticale streping van de borstveren, is dus verdacht. Het is meerdere keren vastgesteld dat de nog pluizige jongen een gesloten voetring kregen en daarna aan het nest werden vastgebonden. Na enkele weken kwamen de 'liefhebbers' weer terug om de dan goed bevederde jonge Haviken mee te nemen. Voor controleurs hoefde ze niet te vrezen, want de gesloten voetring wees immers duidelijk op een in gevangenschap gefokte vogel.

Met deze en nog vele andere bijzonderheden bij de strak geformuleerde wetteksten weet Dottinga veel zaken op boeiende wijze toe te lichten. Daarbij komen zeer veel onderwerpen ter sprake. Een greep uit de onderwerpen: vogels ringen, eendenkooien, Natura 2000-gebieden, exoten, dierenwelzijn, valkerij, jacht, nestbescherming, Rode Lijst en vogelhandel. Kortom een bijzonder nuttige uitgave. Vogelbescherming Nederland verdient een groot compliment voor het toesturen van dit boek aan alle vogelwerkgroepen in ons land.

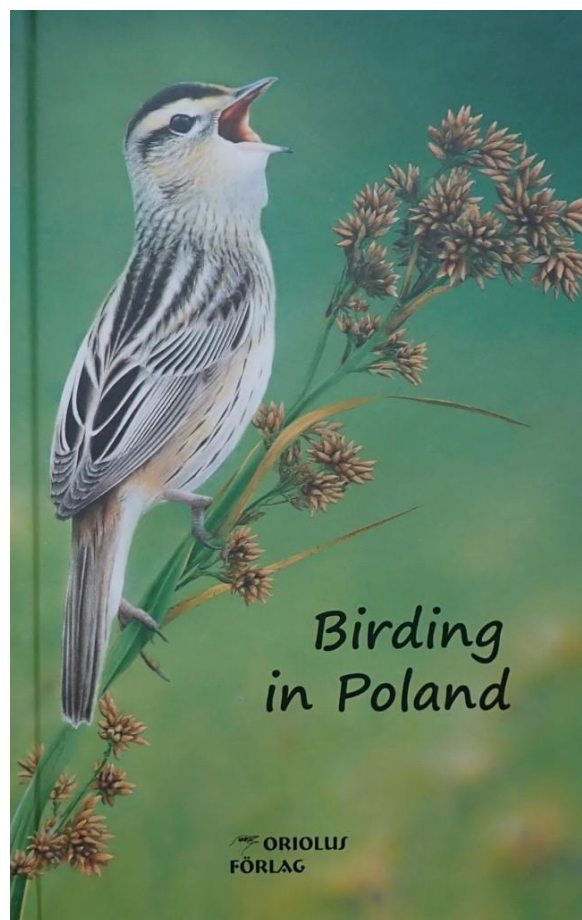
Adam Sterno cs. 2015. **Birding in Poland**. Oriolus Förlag, Uppsala. 590 pagina's Prijs € 35.

Dat 'com suis' achter de naam van Adam Sterno heeft betrekking op 45 mede-auteurs. Samen beschrijven zij 119 locaties die voor vogelaars interessant zijn. Dat zijn er heel wat meer dan de 22 die Gerard Gorman in 2006 beschreef in zijn boek *Birding in Eastern Europe*.

Toen wij in 1994 met Ger en Wim Baalbergen naar de Biebzra-moerassen reisden, hadden we alleen een kaart van Polen en een gestencild reisverslag van iemand die daar eerder was geweest. Autosnelwegen waren er nog niet waardoor ondanks weinig pauzes nauwelijks 60 km per uur kon worden gehaald. Na toetreding tot de Europese Unie in 2004 is er veel in Polen veranderd. De reis van de Duitse grens (Frankfurt a/d Oder) tot de belangrijke natuurgebieden bij Białystok in het oosten is nu goed in één dag via snelwegen te voltooien (750 km). Natuurlijk vormen de Biebzra moerassen en de oerbossen van Białowieża voor veel vogelaars het hoogtepunt van een Poolse vogelreis. Daar zijn immers broedvogels te zien die je elders in West-Europa zelden te zien krijgt. Daarbij gaat het om soorten als Waterrietzanger (afgebeeld op de voorkant), Poelsnip, Zwarte Ooievaar, Schreeuwarend,

Drieteenspecht, Witrugspecht, Withalsvliegenvanger, Kleine Vliegenvanger, Buidelmees, Witvleugelstern en Kwartelkoning.

Het aardige van deze reisgids is dat ook de rest van Polen uitvoerig aan bod komt. Met opzet zijn ook gebieden

toegevoegd in de buurt van steden die veel toeristen trekken zoals Krakow, Poznan en Gdansk. Heb je meer tijd dan een week voor een vogelreis uitgetrokken, begin dan direct na de grens bij Szczecin (het vroegere Stettin). Ten noorden van de stad ligt de fraaie Oderdelta, bekend om de vele Zeearenden en ten zuiden van de stad liggen de Odermoerassen die ook aan de Duitse kant veel te bieden hebben. Kenmerkend voor Oost-Europa zijn de uitgebreide visvijvercomplexen, vaak omgeven door oude eikenlanen. Verder zijn de oeverlanden van de laaglandrivieren de moeite waard vanwege broedvogels als Grutto, Kemphaan, Dwergstern en Kwartelkoning. Hierbij wordt opgemerkt dat de situatie zo maar anders kan zijn dan hier beschreven vanwege de intensivering van de landbouw. Voor een uitgebreide kennismaking met de Poolse avifauna is dit een prima reisgids. Ga je vooral voor de Biebzra moerassen, probeer dan de Crossbill Guide bij je te steken.

De hier besproken reisgids telt 118 kaartjes waarop ook zaken als parkeerplaatsen en vogeltorens staan aangegeven. Deze kaartjes zijn vast wel goed bruikbaar, maar halen niet de kwaliteit van de kaartjes in een gids als 'Vögelbeobachten in Ostdeutschland' (Kosmos Verlag 2009) of 'Sverges bästa fågellokaler' (Hirschfeld Media 2014). Desalniettemin van harte aanbevolen.